Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

"**ЗАТВЕРДЖУЮ**"

Директор ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
доц. Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

"27" серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕРЕДДИПЛОМНИЙ СЕМІНАР»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність С3 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

освітня програма «Дипломатія та врегулювання конфліктів»
(шифр і назва)

спеціалізація
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/ за вибором)

Інститут Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026/2027 н. р.

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

27 серпня 2026 року, протокол №1

Розробник програми: Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від 26 серпня 2026 року, № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів»

Гарант освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів»

проф. Сергій ЛИМАН

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від 27 серпня 2026 року, № 1

Голова науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

доц. Ганна ПАНАСЕНКО

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни **«Переддипломний семінар»** складена відповідно до освітньо-професійної програми
«Дипломатія та врегулювання конфліктів»
підготовки магістра
за спеціальністю С3 «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу «Переддипломний семінар» полягає у формуванні у студентів компетентностей, необхідних для підготовки магістерського дослідження в галузі світової політики та дипломатії. Курс спрямований на узагальнення теоретичних знань з міжнародних відносин, ознайомлення з сучасними методологіями політичних досліджень, розвиток навичок аналітичного та сценарного прогнозування, а також підготовку студентів до виконання самостійної науково-дослідної роботи і захисту результатів дослідження.

1.2. Основними ***завданнями*** вивчення дисципліни «Переддипломний семінар» є: опанування класичних і сучасних парадигм міжнародних відносин та геополітичних концепцій; освоєння загальних і спеціальних методів досліджень, системного та сценарного аналізу політичних процесів; збір, обробка та оцінка даних про міжнародні події та зовнішню політику; розробка аналітичних довідок і прогнозів; формулювання завдань, структури та методології магістерського дослідження; моделювання об'єктів і процесів міжнародних відносин; критичний аналіз глобальних процесів, оцінка ризиків, участь у професійних дискусіях та аргументоване представлення власних наукових позицій.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
16 год.	6
Семінарські заняття	
16 год.	2
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
88 год.	112
Індивідуальні завдання	
-	

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК10. Здатність шукати компроміси, поважати обґрунтовані погляди інших та досягати взаємоприйнятних рішень

ЗК 11. Здатність проявляти лідерство, підтримувати етичну політику рівності, різноманітності, інклюзії, розвитку потенціалу та міжкультурного спілкування

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації. Додаткові компетентності, передбачені робочою групою:

СК11. Здатність критично осмислювати та аналізувати глобальні, регіональні та локальні безпекові виклики у військово-політичному, соціально-економічному та гуманітарному вимірах.

СК12. Здатність визначати причини, види, динаміку та наслідки конфліктів, дипломатичні інструменти їх вирішення.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН9. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН10. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об’єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН13. Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точки зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

РН 15. Аналізувати та керувати конфліктами в міжнародному, регіональному, урядовому чи неурядовому контексті. Розвивати передові навички орієнтування в складній динаміці конфлікту та впроваджувати ефективні стратегії розбудови миру.

РН 16. Застосовувати сучасні теорії та практичні процеси вирішення та трансформації конфлікту – включаючи переговори, посередництво та розбудову миру.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. ПАРАДИГМАЛЬНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Проблеми та завдання курсу

Мета та завдання курсу, його структура, вимоги до складання іспиту. Структура програми магістерського дослідження те терміни її представлення. Закон України «Про академічну доброчесність». Поняття академічної доброчесності як фундаментальної основи науково-дослідницької роботи. Основні цінності та принципи академічної доброчесності: чесність та об'єктивність, повага до інтелектуальної власності, відповідальність, довіра та справедливість. Критерії щодо використання штучного інтелекту. Кодекс академічної доброчесності Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Тема 2. Класичні парадигми в дослідження міжнародних відносин та світової політики

Теоретичні школи в дослідження міжнародних відносин та світової політики. Класична або традиційна парадигма: Фукідід, Т. Гоббс. Теорія політичної рівноваги (Емерік де Ваттель). Карл фон Клаузевіц. Політичний ідеалізм (Франциско де Віторіа, Гуго Гроцій, Еммануїл Кант). Марксистсько-ленінська парадигма. Політичний реалізм (Ганс Моргентау і Реймон Арон). Лібералізм в політичній практиці та теорії. Греневіль Кларк та Луїс Б. Сон «Досягнення всезагального миру через світове право. Два альтернативних плани». «Великі суперечки» в науці про міжнародні відносини.

Тема 3. Сучасні теорії в дослідженні міжнародних відносин

«Неопарадигми» та їх відмінності від канонічних парадигм. Неореалізм (Кеннет Уолтса «Теорія міжнародної політики», «зріла анархія» Б. Бузан). Неолібералізм. Теорія «комплексної взаємозалежності». «Теорія міжнародних режимів». Теорія «демократичного світу». Транснаціоналізм: зміст, різновиди, представники (Джозеф С. Най, Роберт О. Кохен). Неомарксизм. Сутність постмодерністської парадигми в міжнародно-політичній науці. Дискурсивний контекст міжнародної реальності.

Тема 4. Геополітичні концепції міжнародних відносин

Теорія та основи геополітики. Школи геополітики: німецька, американська, британська. Ідея держави-організму Ф.Ратцеля. Ідея державної самодостатності Р. Челлена. Ідея панрегіонів К. Хаузгофера. Протистояння морських та сухопутних держав – концепт Х. Маккіндера. Морська могутність

у концепції А. Мехена. Н. Спайкмен та Рімленд.Концепція регіональної геополітики С. Коена.

Геополітичні концепції українських вчених: геополітичний код України(С. Рудницький), Балто-Понтійська федерація, еволюція концепції М. Грушевського, Україноцентрична концепція В. Липинського, Чорноморська доктрина Ю.Липи та Л. Бочковського, Чорноморсько-адріатична федерація,

Розділ 2. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ, ПРИКЛАДНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПРОЦЕСІВ

Тема 5. Загальні методи науково-дослідної роботи

Концептуальний контекст політичних досліджень. Методологія політичних досліджень як основа наукового проекту. Методи теоретичних досліджень: компонентний (системний) підхід, абстрактно логічний, аналізу та синтезу. Структурно-генетичний аналіз і синтез. Дедукція. Індукція. Порівняно-історичний метод (порівняльний, кросс-культурний, компаративний). Типологічний метод. Структурно-функціональний підхід. Метод комплексного підходу. Описовий метод. Методи емпіричного дослідження. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз.

Тема 6. Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері

Прикладні аналітичні методики дослідження політичних ситуацій та процесів в міжнародних відносинах. Кількісний та якісний контент-аналіз. Івент-аналіз. Когнітивне картування. Моделювання та системність. Роль експертних оцінок в політичній практиці. Стилістичні особливості прикладних політичних досліджень в міжнародній сфері.

Тема 7. Сценарні методи політичного прогнозування

Основні поняття і методологічні передумови. Основні завдання та способи застосування сценарної техніки в політичному прогнозуванні. Основні технологічні альтернативи, які використовуються при створенні прогнозних сценаріїв. Основні методи і алгоритми сценарного прогнозування. Використання кількісних показників як допоміжного інструментарію сценаротехніки. Сценарний метод: основні можливості.

Тема 8. Системний підхід в дослідженні міжнародних відносин

Основні категорії системного підходу: система, елементи, структура, середовище. Система і підсистема. Глобальна та регіональні міжнародні системи. Типології міжнародних систем (акторний, структурний, історичний підходи). Класифікація міжнародних систем М. Каплана. Характерні особливості міжнародних систем. Анархічність міжнародної системи. Поняття «стабільність» міжнародної системи. Системний підхід в працях К. Уолца.

Можливості та обмеження системного підходу до аналізу міжнародних відносин і світової політики.

Тема 9. Політичні події та ситуації як особливі об'єкти міжнародно-політичного аналізу

Івент-аналіз. Ситуаційний аналіз. SWOT-аналіз. Кодування даних в івент-аналізі. Основні типи кодувальних систем в івент-аналізі. Можливості застосування статистичних методів (кореляційного аналізу, кластер-аналізу) для обробки інформації про політичні події. Метрика Левенштейна. Основні стадії алгоритму ситуаційного аналізу. Основні види політичних ресурсів в ситуаційному аналізі. Матриця SWOT-аналізу.

Тема 10. Дослідження зовнішньої політики держави

Поняття «зовнішня політика». Основні теоретичні підходи та напрямки аналізу зовнішньої політики держав. Аналіз процесу прийняття рішень (Decision Making Approach), «системні студії» (systemic studies), порівняльний підхід (Comparative Foreign Policy Approach), дослідження зовнішньополітичних кейсів (Case Study Approach), вивчення комплексної взаємозалежності (Complex Interdependence Approach), теорії «середньої ланки» (middle-range theories). Дослідження зовнішньої політики з позицій загальної та соціальної психології. Когнітивний підхід до аналізу зовнішньої політики: сутність, зміст.

Тема 11. Дослідження міжнародних конфліктів

Поняття «міжнародний конфлікт» та «міжнародна криза». Типології та причини міжнародних конфліктів. Історія дослідження міжнародних конфліктів. Створення дослідницьких центрів з вивчення міжнародних конфліктів. Основні напрямки у дослідженні міжнародних конфліктів. Стратегічні дослідження (strategist studies), дослідження конфлікту, (conflic tstudies), дослідження миру (peace studies).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	с	інд	ср		л	с	інд	ср
Розділ 1. Парадигмальні основи міжнародно-політичних досліджень										
Тема 1. Проблеми та завдання курсу	9	1	-	-	8	12	1	-	-	11
Тема 2. Класичні парадигми в дослідження міжнародних відносин та світової політики	12	2	2	-	8	12	1	-	-	11
Тема 3. Сучасні теорії в дослідженні міжнародних відносин	13	2	2	-	9	12	1	-	-	11
Тема 4. Геополітичні концепції міжнародних відносин	11	2	-	-	9	12	1	-	-	11

Разом за розділом 1	**45**	**7**	**4**		**34**	**48**	**4**	**-**	**-**	**44**
Розділ 2. Методологічний інструментарій, прикладний аналіз та прогнозування міжнародних процесів										
Тема 5. Загальні методи науково-дослідної роботи	12	1	2	-	9	11	-	-	-	11
Тема 6. Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері	12	1	2	-	9	12	1	-	-	11
Тема 7. Сценарні методи політичного прогнозування	12	1	2	-	9	12	1	-	-	11
Тема 8. Системний підхід в дослідженні міжнародних відносин	13	2	2	-	9	11	-	-	-	11
Тема 9. Політичні події та ситуації як особливі об'єкти міжнародно-політичного аналізу	13	2	2	-	9	11	-	-	-	11
Тема 10. Дослідження зовнішньої політики держави	13	2	2	-	9	15	-	2	-	13
Разом за розділом 2	**75**	**9**	**12**		**54**	**72**				**68**
Усього годин	**120**	**16**	**16**		**88**	**120**	**6**	**2**	**-**	**112**

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1-2.	**Класичні парадигми в дослідження міжнародних відносин та світової політики** 1. Формування засад реалістської традиції у вивченні міжнародних відносин: Н. Макіавеллі та Т. Гоббс - Поняття «Raison d'État» (державного інтересу) у політичній філософії Н. Макіавеллі («Володар») - Принцип «війна всіх проти всіх» (Bellum omnium contra omnes) Т. Гоббса та анархічність міжнародного середовища - Порівняння концепту «дилеми безпеки» в класичному реалізмі із сучасними війнами та безпековими кризами 2. Принципи ліберального міжнародного права Г. Ґроція - Становлення поняття міжнародного права у праці «Про право війни і миру» (De Jure Belli ac Pacis) - Теоретичне підґрунтя концепції «справедливої війни» (Jus ad bellum та Jus in bello) - «Гроціанська традиція» як компроміс між анархією реалізму та моралізмом лібералізму (Міжнародне суспільство) 3. Теоретична система класичного лібералізму (Дж. Локк) - Природне право, приватна власність та обмеження державної влади за Дж. Локком («Два трактати про правління») - Концепція федеративного права Локка та зовнішньополітичні повноваження держави	2	-

	- Вплив локківського лібералізму на сучасний міжнародний порядок та транснаціональні економічні зв'язки 4. Кант і кантіанська парадигма в міжнародних відносинах - Концепція «Вічного миру» (Zum ewigen Frieden) І. Канта: тріада ліберального миру (республіканський устрій, федерація вільних держав, всесвітнє громадянство) - Сучасна інтерпретація: «Теорія демократичного миру» (M. Doyle, A. Franceschet) та її обмеження - Суверенітет проти свободи в кантіанському ліберальному інтернаціоналізмі. 5. Погляди Г. В. Ф. Гегеля на війну, державу та міжнародні відносини - Держава як втілення розуму та найвища форма моральності у «Філософії права» Гегеля. - Критика кантівського «Вічного миру»: діалектична функція війни у зміцненні суверенітету та внутрішньої згуртованості держави. - Еволюція сприйняття та рецепція спадщини Гегеля в теорії міжнародних відносин (демонізація, нормалізація, поширення). 6. Війна і мир у порівняльній перспективі: І. Кант vs. Г. В. Ф. Гегель - Порівняльний аналіз візій майбутнього світового порядку: телеологія історії Канта vs. історична діалектика Гегеля. - Вплив кантіанства та гегелянства на сучасні підходи до врегулювання конфліктів та кризу мультилатералізму. Практичне завдання для здобувачів (Case Study) Завдання: Розділившись на дві групи («реалісти/гегеліанці» та «ліберали/кантіанці»), підготувати 5-хвилинний аналітичний коментар щодо поточного конфлікту (наприклад, російсько-української війни чи кризи на Близькому Сході) з позицій обраної мислителями парадигми		
3-4.	**Сучасні теорії в дослідженні міжнародних відносин** 1. Становлення та класичні засади реалізму в XX ст. (Ф. Шуман, Р. Нібур, Г. Моргентау) - Філософські та антропологічні витоки класичного реалізму: християнський реалізм Р. Нібура та теорія людської природи - Шість принципів політичного реалізму Г. Моргентау (Politics Among Nations) - Поняття національного інтересу, сформульованого в термінах сили (interest defined in terms of power) 2. Неореалістична (структурна) концепція К. Волтца: відмінності від класичного реалізму - Перехід від антропологічного пояснення до системного аналізу (Theory of International Politics, 1979) - Структура міжнародної системи: анархічність, функціональна однорідність держав та розподіл потенціалів (capabilities) - Оборонний реалізм (defensive realism): чому прагнення до максимальної сили може загрожувати безпеці держави 3. Наступальний реалізм Дж. Міршаймера (Offensive Realism) - Прагнення гегемонії як основна мета держави за умов анархії (The Tragedy of Great Power Politics) - Відмінності між оборонним (Волтц) та наступальним (Міршаймер) реалізмом у поясненні поведінки великих держав - Поняття «гегемона в регіоні» (regional hegemon) та політика стримування потенційних конкурентів	2	-

	4. Теорія демократичного миру (Democratic Peace Theory) як основа неолібералізму - Інституційні, нормативні та економічні чинники «демократичного миру» (М. Дойл, Б. Рассет) - Критика теорії з позицій реалізму: експортування демократії та його наслідки для безпекової стабільності 5. Транснаціональні відносини, комплексна взаємозалежність та «м'яка сила» (Р. Кеохейн, Дж. Най) - Концепція «комплексної взаємозалежності» (Complex Interdependence): послаблення ролі військової сили та множинність каналів взаємодії - Поняття та складові «м'якої сили» (Soft Power) Дж. Ная: культура, політичні цінності, зовнішня політика - Еволюція до «розумної сили» (Smart Power) та «твердої сили» (Hard Power) у сучасній дипломатії. 6. Дебати щодо майбутнього ліберального міжнародного порядку: Дж. Айкенберрі vs. Дж. Міршаймер - Інституціональна стійкість та здатність ліберального інтернаціоналізму до самооновлення (G. J. Ikenberry, 2018) - Концепція розпаду та внутрішніх суперечностей ліберального порядку (J. J. Mearsheimer, 2019) - Трансформація однополярного світу, зростання автократій та перспективи нового поліцентричного порядку.		
5.	**Загальні методи науково-дослідної роботи** 1. Сформулювати тему магістерської роботи (українською та англійською мовами). Вимога: Тема повинна містити об'єкт, предмет та відображати актуальну проблему дипломатії чи врегулювання конфліктів (наприклад, «Застосування інструментів "smart power" у дипломатичному врегулюванні конфлікту в регіоні...»). 2. Обґрунтувати актуальність теми (1–1,5 сторінки): - Науковий контекст (на які теоретичні прогалини відповідає дослідження). - Практично-дипломатичний контекст (значущість для зовнішньої політики України чи міжнародної безпеки) 3. Визначити методологічний апарат: - Об’єкт дослідження: Процес, явище чи міжнародна система, що породжує проблемну ситуацію - Предмет дослідження: Конкретні властивості, механізми, інструменти чи динаміка об'єкта, що безпосередньо вивчаються - Мета дослідження: Головний науковий результат, якого планується досягти - Завдання дослідження (4–6 покрокових пунктів, що розкривають логіку роботи від теорії до практичних рекомендацій) - Гіпотеза дослідження (або робоче наукове припущення). 4. Визначити вибіркову систему методів: - Загальнонаукові: аналіз, синтез, дедукція, індукція, порівняння - Спеціально-історичні та політологічні: хронологічний, синхронний, порівняльно-політичний - Спеціальні дипломатичні та конфліктологічні: контент-аналіз дипломатичних документів, івент-аналіз, кейс-стаді (Case Study), ситуаційне моделювання, картування конфлікту (Conflict Mapping)	2	-

	Практичне завдання 1. Презентація анотованого списку літератури та джерел (не менше 40 пунктів) Скласти та оформити робочий список літератури, що містить першоджерела (міжнародні угоди, ноти, звіти ООН/ОБСЄ/ЄС), монографії, аналітичні доповіді провідних Центрів досліджень (Think Tanks: Chatham House, RAND, Carnegie, СІПРІ) та рецензовані статті з міжнародних наукометричних баз (Scopus / Web of Science). Структура та порядок проходження блоків у бібліографії: Блок 1. Офіційні нормативно-правові та дипломатичні джерела (Міжнародні договори, резолюції організацій, закони України, концепції зовнішньої політики, архівні/офіційні матеріали). Блок 2. Наукова та навчально-методична література (Монографії, підручники, автореферати). Блок 3. Наукові статті у періодичних фахових виданнях (Статті Scopus/WoS, фахові видання України категорії «Б»). Блок 4. Аналітичні доповіді, звіти think tanks та інформаційно-довідкові джерела. Блок 5. Матеріали іноземними мовами (або наскрізне розміщення за алфавітним порядком за вимогами обраного стандарту). Анотування: До 3–5 ключових позицій списку додати коротку анотацію (3–4 речення), в якій вказати, яку саме теоретичну чи емпіричну проблему з вашої теми розкриває це джерело. Вимога до оформлення: Подати список у двох варіантах: Згідно з національним стандартом ДСТУ 8302:2015. Згідно з міжнародним стандартом APA 7th edition (American Psychological Association)		
6.	**Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері** 1. Традиційний (якісний) аналіз документів у міжнародних дослідженнях - Види дипломатичних та політичних документів (ноти, договори, підсумкові комуніке, виступи лідерів, стенограми, аналітичні записки) - Зовнішній (критика походження, автентичності, контексту) та внутрішній (інтерпретація змісту, імпліцитних змістів та дискурсу) аналіз - Герменевтика та дискурс-аналіз у дослідженнях дипломатичного листування 2. Контент-аналіз як якісно-кількісний метод дослідження міжнародних процесів - Сутність, еволюція та сфери застосування контент-аналізу в політології та міжнародних відносинах (від аналізу пропаганди до фреймінгу та аналізу тональності) - Поняття категорії аналізу (концептуальної сітки), одиниці аналізу (текст, абзац, фрейм, наратив) та одиниці рахунку (частота згадування, обсяг публікації, індекс спрямованості / тональності) - Відмінності між традиційним якісним оглядом преси та науковим контент-аналізом 3. Методика, техніка та автоматизація контент-аналізу 1. Традиційний метод аналізу документів 2. Контент-аналіз 3. Методика і техніка контент-аналізу	2	-

	Практичне завдання (Контент-аналітичний масив) Здійснити кількісно-якісний контент-аналіз новітніх публікацій провідних світових періодичних видань та інформаційних агентств за останні 3 роки за темою магістерського дослідження. - Обсяг вибірки: 30–40 публікацій / аналітичних матеріалів - Формат подання: Систематизована зведена таблиця та підсумкова аналітична довідка (2–3 сторінки) з графіками/діаграмами розподілу категорій та тональності		
7.	**Сценарні методи політичного прогнозування** 1. Сутність сценарного методів у політичному прогнозуванні. - Поняття трендів, драйверів, «джокерів» (Wild Cards) та «чорних лебедів» (Black Swans) - Індикатори раннього попередження (Early Warning Indicators). 2. Стратегічна форсайт-сесія. Група здобувачів ділиться на дві аналітичні команди. Команди моделюють стан системи міжнародних відносин на перспективу 10–15 років (2035–2040 рр.): Підгрупа А (Оптимістичний / Конструктивно-інституційний сценарій): Тематична рамка: «Відновлення міжнародного права, консолідація демократій та перемога України». Ключова ідея: Успішне врегулювання російсько-української війни на основі міжнародного права, зміцнення глобальних безпекових інститутів, подолання авторитарного реваншизму Підгрупа Б (Песимістичний / Дисфункціонально-анархічний сценарій): Тематична рамка: «Фрагментація світового порядку, ядерне залякування та ескаляція затяжних конфліктів» Ключова ідея: Нездатність міжнародних організацій зупинити агресію, зростання автократичних альянсів, фрагментація глобальної економіки та сплеск державного й мережевого тероризму Презентація та наукова дискусія	2	-
8.	**Системний підхід в дослідженні міжнародних відносин** 1. Генеза та теоретичні джерела системного підходу в теорії міжнародних відносин (ТМВ) - Перехід від інтуїтивного опису подій до наукового системного аналізу (Л. фон Берталанфі, Д. Істон) - Елементи системи МВ (держави, міжнародні організації, ТНК, неофіційні актори) та середовище (Environment) - Поняття структури системи, ієрархії, полярності (одно-, бі-, мультиполярність) та системної ентропії 2. Класичні концептуальні моделі системного аналізу в МВ - Мортон Каплан: 6 моделей системи міжнародних відносин (від «балансу сил» до «систем вето») - Кеннет Волтц: Неореалістичний структурний системний аналіз (анархія як впорядковчий принцип, розподіл потенціалів). - Іммануїл Валлерстайн: Світ-системний аналіз (ієрархія «Ядро – Напівperiферія – Периферія») 3. Застосування системного підходу до аналізу сучасної кризи міжнародного порядку - Трансформація сучасної системи під впливом російсько-української війни - Збій функціональних підсистем (ООН, ОБСЄ) та самоорганізація коаліцій (НАТО, Глобальний Захід, Рамштайн)	2	-

	- Поняття «зворотного зв'язку» (Feedback Loop) та «системної стійкості» (Resilience) у дипломатії XXI століття		
9.	**Політичні події та ситуації як особливі об'єкти міжнародно-політичного аналізу** 1. Онтологія подій та ситуацій у міжнародних відносинах Поняття «політичної події» (д дискретний факт, дія, подія-тригер / Trigger Event) - Поняття «політичної ситуації» як сукупності взаємопов'язаних подій, факторів, контексту та балансу сил у певному просторово-часовому проміжку - Кризові, стабільні, конфліктні та кооперaційні ситуації в дипломатичній практиці 2. Методологія івент-аналізу (Event Analysis) у дослідженні дипломатії - Формула івент-аналізу: «Хто? Що робить? Щодо кого? З якою метою? За яких обставин?» (Актор – Дія – Об'єкт – Контекст). - Сучасні електронні бази даних подій (WEIS, COPDAB, GDELT, ACLED) та їхнє застосування в магістерських дослідженнях. - Кількісна та якісна обробка подійних масивів: індекси кооперації / ворожості (шкала Гольдштейна) 3. Аналіз міжнародно-політичних ситуацій (Situation Analysis) та прийняття рішень - Алгоритм ситуаційного аналізу: від опису вихідного стану до оцінки альтернатив та вибору дій дипломатичними акторами - Концепція «Вікон можливостей» (Policy Windows) Джонсона/Кінгдона та «Чорних лебедів» (Black Swans) Талеба в аналізі ситуацій Виконання практичного завдання за темою кваліфікаційної магістерської роботи на основі моделі PESTLE або SWOT-аналізу ситуації	2	-
10.	**Дослідження зовнішньої політики держави** 1. Сучасні методичні парадигми дослідження зовнішньої політики (FPA) - Рівні аналізу за Дж. Найтоном та Р. Зіннесом: макрорівень (система МВ), мезорівень (держава/інститути) та мікрорівень (індивід/лідер, прийняття рішень). - Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень Г. Алісона: Раціональний актор (RAM), Організаційний процес (ОРМ), Бюрократична/Урядова політика (BPM) - Когнітивні карти, оперативні коди та оцінка сприйняття (Perception/Misperception) дипломатичних лідерів (Р. Джервіс). 2. Презентація та захист «Програми магістерського дослідження» - Виступ здобувачів (до 5-7 хвилин) із презентацією методологічного інструментарію власної магістерської роботи. - Акцентування уваги на науковій проблемі (у формі суперечності), обґрунтуванні об'єкта/предмета, перевірці гіпотези та виборі джерельної бази. 3. Наукова дискусія та академічна критика (Peer-Review) Запитання від групи та викладача щодо репрезентативності вибірки, валідності методів та практичної цінності дослідження для дипломатичної практики України.	2	2
	Разом	**16**	**2**

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	**Тема 1. Проблеми та завдання курсу** 1. Ознайомлення з інструктивно-методичними матеріалами до підготовки кваліфікаційної роботи магістра за ОП «Дипломатія та врегулювання конфліктів» 2. З'ясування відмінностей між магістерським науковим дослідженням та бакалаврською кваліфікаційною роботою (перехід від описового аналізу до теоретично обґрунтованого, пояснювального або прогнозно-аналітичного) 3. Скласти первинний концепт Програми дослідження за обраною (або попередньо узгодженою з науковим керівником) темою магістерської роботи 4. Підготувати есе на тему «Академічна доброчесність – основа дослідницької роботи»	8	11
2.	**Тема 2. Класичні парадигми в дослідження міжнародних відносин та світової політики** 1. Підготувати та заповнити порівняльно-критичну таблицю на основі першоджерел, яка відображає концептуальні відмінності класичних парадигм щодо ключових проблем дипломатії та конфліктології за напрямками: Природа міжнародної системи, Ставлення до війни (Jus ad bellum), Роль міжнародного права / угод, Суверенітет vs. Моральність, Візія тривалого миру 2. Опрацювання фрагментів першоджерел (Конспект-аналіз) Здобувачі мають опрацювати та підготувати короткі нотатки (3–4 тези до кожного фрагмента) з відповідями на контрольні питання: - Т. Гоббс «Левіафан» (Розділ XIII): Чому Гоббс стверджує, що держави завжди перебувають у стані «постійної готовності до війни», навіть коли між ними немає активних бойових дій? - Г. Ґроцій «Про право війни і миру» (Вступ, §15–28): Як Ґроцій обґрунтовує існування «природного права» за умов відсутності наддержавної влади? - І. Кант «До вічного миру» (Другий остаточний артикул): У чому полягає відмінність між «союзом миру» (foedus pacificum) та звичайним «мирним договором» (pactum pacis)? - Г. В. Ф. Гегель «Основи філософії права» (§330–340): Чому, на думку Гегеля, міжнародні суперечки не можуть бути остаточно розв'язані третейським судом чи за участю міжнародного союзу?	8	11
3.	**Тема 3. Сучасні теорії в дослідженні міжнародних відносин** Підготувати критичний огляд-есе (обсяг: 3–5 сторінок) однієї з двох ключових статей із сучасної теорії міжнародних відносин з відповідями на проблемні питання: Варіант А (Ліберальний оптимізм / Інституціоналізм): Опрацювати статтю: Ikenberry G. J. (2018). The end of liberal international order? International Affairs, 94(1), 7–23. Контрольні питання:	9	11

	У чому Айкенберрі вбачає різницю між занепадом гегемонії США та занепадом самого ліберального порядку? Які інституційні механізми дають змогу ліберальному порядку адаптуватися до підйому нових потужних держав (наприклад, Китаю)? Яку роль грає ліберальний інтернаціоналізм у врегулюванні сучасних безпекових криз? Варіант Б (Реалістичний скептицизм / Наступальний реалізм): Опрацювати статтю: Mearsheimer J. J. (2019). Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order. International Security, 43(4), 7–50. Контрольні питання: Чому, на думку Міршаймера, ліберальний міжнародний порядок був «приречений на провал» від самого початку? Як Міршаймер пояснює поразку зовнішньої політики «ліберальної гегемонії» USA після завершення Холодної війни? Який тип міжнародного порядку (поліцентричний, реалістичний) прийде на зміну ліберальному за прогнозом автора?		
4.	**Тема 4. Геополітичні концепції міжнародних відносин** Підготувати аналітичне есе (3–5 сторінок) з використанням сучасної наукової періодики: - «Техно-геополітика та майбутнє дипломатії»: На основі книги Кріса Міллера (*Miller C. "Chip War", 2022*) проаналізуйте, чому контроль над ланцюгами постачання мікроелектроніки став важливішим за контроль над нафтовими родовищами. - «Деконструкція геополітичного нарративу російської агресії»: На основі праць критичної геополітики (*Ó Tuathail, 2020–2023*) дослідіть, як концепт «історичних земель» та «сфер впливу» використовується як інструмент легітимації війни. - «Геополітика супутникових мереж та Starlink»: Проаналізуйте, як приватні технологічні гіганти (Big Tech) стають самостійними суб'єктами геополітики та врегулювання військових конфліктів.	9	11
5.	**Тема 5. Загальні методи науково-дослідної роботи** 1. Підготовка до семінарського заняття за темою: «Загальні методи науково-дослідної роботи» Оформлення цитувань, посилань та виносок (Практика академічної доброчесності) Навести приклади використання матеріалів джерел на основі обраної теми магістерського дослідження: Приклад 1: Пряме (дослівне) цитування. - Навести цитувальний фрагмент із дотриманням лапок та вказівкою конкретної сторінки. - Оформити як внутритекстове посилання (APA style: (Mearsheimer, 2019, p. 12)) та як підрядкову виноску (ДСТУ). Приклад 2: Непряме цитування (парафраз / перифраз). - Переказати концептуальну думку автора власними словами без викривлення змісту. - Оформити відповідне посилання.	9	11
6.	**Тема 6. Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері** Підготовка до семінарського заняття за темою «Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері»	9	11

	Практичне завдання Контент-аналіз провідних періодичних видань світу (за останні три роки) за темою магістерської роботи та оформлення їх у таблицю за рубриками: автор; вихідні дані публікації, характеристика змісту публікації. Близько 30-40 текстів. Перелік видань за країнами США 1. The Washington Post. Режим доступу: http://www.washingtonpost.com/ 2. The Wall Street Journal. Режим доступу: http://online.wsj.com/home 3. The New York Times. Режим доступу: http://www.nytimes.com/ Велика Британія 1. The Times. Режим доступу: http://www.timesonline.co.uk/ 2. The Telegraph. Режим доступу: http://www.telegraph.co.uk/ 3. Independent. Режим доступу: http://www.independent.co.uk/ Німеччина та Австрія (німецькою) 1. Der Spiegel. Режим доступу: http://www.spiegel.de/ 2. Frankfurter Allgemeine. Режим доступу: http://www.faz.net/ 3. Die Welt. Режим доступу: http://www.welt.de/ 4. Die Presse. Режим доступу: http://diepresse.com/ Сайти інформаційних агентств 3. BBC NEWS. Режим доступу: http://news.bbc.co.uk/ 4. Reuters. Режим доступу: http://www.reuters.com/ 5. CNN. Режим доступу: http://edition.cnn.com/ 6. EuroNews. Режим доступу: http://www.euronews.net/ 7. Al Jazeera. Режим доступу: http://english.aljazeera.net/ 8. Associated Press. Режим доступу: http://www.ap.org/		
7.	**Тема 7. Сценарні методи політичного прогнозування** 1. Підготовка до семінарського заняття за темою: «Сценарні методи політичного прогнозування» Майбутнє системи міжнародних відносин Студенти отримують завдання: розробити два сценарії про майбутнє системи міжнародних відносин, про стан її через 10-15 років. Перший сценарій складається в оптимістичному варіанті, другий – в песимістичному. Відповідно, група студентів поділяється на дві частини, на чолі кожної призначається керівник. Кожна підгрупа протягом 15 хвилин на занятті готує свій проект, потім керівник коротко викладає зміст цього сценарію перед всією аудиторією. Інші члени підгрупи, які взяли участь в розробці проекту, можуть доповнити повідомлення керівника. Після закінчення викладу змісту даного сценарію представники іншої підгрупи задають питання, висловлюють свої думки про якість розробленого проекту. Потім аудиторія заслуховує повідомлення керівника іншої підгрупи. По завершенні обговорення другого сценарію про майбутнє системи міжнародних відносин підводяться підсумки всієї роботи студентської групи. Сюжетні лінії можуть бути приблизно такими, як формування однополярного або багатополярного світу; глобалізація; роль в міжнародних відносинах ООН, Європейського союзу, НАТО; регіональні	9	11

	конфлікти; міжцивілізаційні відносини; боротьба з тероризмом; екологічні проблеми; роль України в системі міжнародних відносин. 2. Опрацювання науково-методичної літератури з питань сценарного аналізу в міжнародних відносинах (техніки Delphi, Intuitive Logics, ACH)		
8.	**Тема 8. Системний підхід в дослідженні міжнародних відносин** **Робота з текстом:** Розробити та візуально оформити (у формі ментальної карти / MindMap або діаграми) 6 класичних моделей систем Мортона Каплана: 1. Система «балансу сил» (*Balance of Power*). 2. Гнучка біполярна система (*Loose Bipolar System*). 3. Жорстка біполярна система (*Tight Bipolar System*). 4. Універсальна міжнародна система (*Universal System*). 5. Ієрархічна система (*Hierarchical System*). 6. Система вето (*Veto System*). Підготовка есе за звітом: Munich Security Conference. (2026). *Munich Security Report 2026: Under Destruction* (T. Bunde & S. Eisentraut, Eds.). https://securityconference.org/publikationen/munich-security-report/2026/ Дайте відповідь на запитання, спираючись на концептуальні положення системного підходу в МВ та матеріали розділу «Under Destruction» 1. Автори звіту констатують, що світ увійшов у фазу «політики руйнування» (bulldozer politics / demolition policy), коли замість поступових реформ актори обирають повний демонтаж інституцій. Опишіть цей процес крізь призму теорії систем: - Чи можна вважати поточний стан глобальної системи ознакою зростання її ентропії (хаосу)? - Як саме руйнація багатосторонніх угод впливає на гомеостаз (здатність системи підтримувати стабільну рівновагу)? 2. У звіті наголошується, що США під керівництвом Дональда Трампа перетворюються із «гаранта системи» на її головного деструктора, замінюючи принципову співпрацю трансакційними угодами (transactional deals). Як така зміна поведінки ключового елемента (гегемона) змінює структуру та правила взаємодії всієї міжнародної системи?	9	11
9.	**Тема 9. Політичні події та ситуації як особливі об'єкти міжнародно-політичного аналізу** Підготувати аналітичний міні-звіт (обсяг: 3–4 сторінки), у якому дати комплексну характеристику одній із міжнародно-політичних ситуацій за темою диплому, застосувавши один із методологічних інструментів: - Модель PESTLE: Аналіз Political, Economic, Social, Technological, Legal, Environmental факторів, що формують політичну ситуацію. - SWOT-аналіз ситуації: Опис Сильних сторін (Strengths), Слабких сторін (Weaknesses), Можливостей (Opportunities) та Загроз (Threats) для позиції України / досліджуваного актора в обраній ситуації	9	11
10.	**Тема 10. Дослідження зовнішньої політики держави** Підготовка до презентації результатів програми магістерського дослідження	9	13

	Вимоги до представлення програми дослідження Структурно програма магістерського дослідження повинна включати в себе такі обов'язкові пункти: 1. Вступ (1,5-2 стор.) • формулювання теми дослідження; • обґрунтування актуальності теми дослідження; • постановка наукової проблеми (у формі протиріччя, з якого випливає питання «Що?», «Як?» Або «Чому?»; • коротке висвітлення історіографії проблеми (тобто критичний огляд наявної літератури по даній темі; структурується в залежності від мети дослідження). • вибір «генеральної лінії» дослідження (тобто обґрунтування рівня філософської абстракції, на якому Ви плануєте розкрити Вашу наукову проблему); • вибір предметного поля дослідження; • визначення об'єкта і предмета дослідження; • формулювання мети дослідження, обґрунтування типу дослідження (пошукове, описове, пояснювальне, порівняльне); • постановка конкретних завдань дослідження (у вигляді переліку, по пунктам); • висування основної гіпотези (що саме Ви збираєтеся довести: Ваш варіант відповіді на питання, що міститься в науковій проблемі) і альтернативних гіпотез. 2. Процедурне розділ (3-4 стор.) • виклад принципового плану дослідження, характеристика його основних етапів (в якій послідовності Ви збираєтеся вирішувати поставлені завдання і чому); • обґрунтування основної гіпотези (вибір змінних та показників, що відображають ключові поняття гіпотези); • обґрунтування системи вибірки джерел даних (які дані Вам будуть потрібні для доказу Вашої гіпотези, чому саме ці дані, де Ви плануєте їх знайти); • характеристика основних процедур збору і аналізу вихідних даних (якими методами Ви плануєте здійснювати збір та аналіз даних, чи знадобиться Вам будувати таблиці, графіки, картограми і т.п., яке спеціалізоване програмне забезпечення Вам може для цього знадобитися). 3. Висновки (0,3 - 0,5 стор.) • основні висновки; • специфіка авторського підходу, оцінка теоретичної та практичної значущості дослідження.		
	Разом	**88**	**112**

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу: – словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж); – наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); – практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання: – методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; – методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; – методи контролю та самоконтролю у навчанні; – бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Переддипломний семінар» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є базовою інформацією при проведенні підсумкового контролю і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни. Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських заняттях.

Поточний контроль (засвоєння тем розділів) – здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (усні відповіді, доповіді, групова дискусія,);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки індивідуальних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування, написання есе);

- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні, прогностичні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах;
- контроль та оцінювання виконання індивідуальної семестрової роботи.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді тестового екзамену. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування дисципліни і отримання задовільної оцінки з предмету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти регулюється положеннями «Про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна» та «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти ХНУ імені В. Н. Каразіна».

Зазначене положення визначає академічну недоброчесність як несамостійне виконання здобувачем вищої освіти екзаменаційних, залікових, контрольних, курсових робіт, індивідуальних завдань, списування, використання заборонених на контрольному заході навчальних та довідкових матеріалів, відтворення у своїх працях чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на автора, фальсифікація результатів.

Списування (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв) під час контрольних робіт заборонено. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Якщо академічну недоброчесність виявлено при перевірці екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, іншого індивідуального завдання, оцінка здобувача вищої освіти за виконання екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, індивідуального завдання має бути знижена до 0 балів.

Якщо академічну недоброчесність виявлено при проведенні контрольного заходу, науково-педагогічний працівник, який проводив захід, сповіщає службовою запискою декана факультету (директора навчально-наукового інституту) та завідувача кафедри про факт виявлення академічної недоброчесності. Здобувач вищої освіти, винний в академічній недоброчесності, може бути видалений з аудиторії, де проводиться

контрольний захід, а його оцінка за виконання роботи має бути знижена до 0 балів.

У разі проведення екзамену в дистанційній формі використовується LMS платформа «Moodle» з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього процесу, а також обмін контрольними (підсумковими) завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (домен – karazin.ua) із забезпеченням академічної доброчесності. При проведенні екзамену в дистанційній формі використовуються технічні і програмні засоби, які дозволяють забезпечити аудіо- і відео- фіксацію.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота										Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
	C1	C2		C3	C4	C5	C6	C7	C8			
5	5	5,5	5	5	5	5	5,5	5	5	60	40 (мінімум 20)	100
Есе	Семінар	Семінар Есе	Есе	Семінар	Семінар	Семінар	Семінар Есе	Семінар	Семінар			

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. За результатами поточного та підсумкового контролю здобувач може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана кількість балів здобувачем є основою для отримання оцінки.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю та самостійної роботи.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Студенти заочної форми навчання набирають 60 балів поточного контролю шляхом написання комплексної самостійної роботи за темами 3, 4, 6, 9 (30 балів). Загальний обсяг роботи 12-15 стор. Представлення програми магістерського дослідження (30 балів).

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Доповнення виступу:

1 бал – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бал отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бала отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): представлення програми магістерського дослідження, підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів:

Загальна кількість питань тестового екзамену – 40. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал, тобто в цілому за успішне виконання екзаменаційних завдань студент може набрати 40 балів. Час виконання тестових завдань – до 40 хвилин. Іспит відбувається дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Переддипломний семінар» із одночасним використанням програми для організації відеоконференцій Zoom.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів.

Можливості неформальної освіти та заохочувальні бали

Участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем сучасних міжнародних відносин (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом) – 5 балів.

Підготовка матеріалів конференції за тематикою кваліфікаційної магістерської роботи – 10 балів.

Підготовка до видання наукової статті за тематикою кваліфікаційної магістерської роботи у журналах, що відносяться до категорії «В» – 15 балів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену, якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до семінарських занять, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих семінарських та дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирирівневою шкалою оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. Законодавство України. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/4742-20
2. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. (2025). *Кодекс академічної доброчесності Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна* (Затверджено рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 29 вересня 2025 р., протокол № 26). https://karazin.ua/storage/documents/1970_v728N4V4iL5wlWlLZFRljVxlH.pdf
3. Дерев'янко, С. М., & Матвієнків, С. М. (2022). *Політичне прогнозування: навчально-методичний посібник*. Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
4. Вовк, Р. В. (2012). *Моделювання міжнародних відносин* (навч. посіб.). Знання.
5. Жихарєва, В. В., Сментина, Н. В., & Морозова, І. В. (2026). *Методологія наукових досліджень* (навчальний посібник). ОНМУ.
6. Гонюкова, Л. В., & Козаков, В. М. (Ред.). (2018). Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики (монографія). НАДУ.
7. Капітоненко, М. Г. (2019). *Теорія міжнародних відносин*. Видавництво «Книги XXI століття».
8. Парфіненко, А. Ю., Лиман, С. І., & Онацький, М. Ю. (Уклад.). (2026). *Кваліфікаційна робота магістра : етапи виконання, структура, правила оформлення, норми бібліографічного опису* (метод. посіб. для здобувачів спец. С3 «Міжнародні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти, освітньої програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів») [Методичний посібник]. Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. https://karazin.ua
9. Ковальчук, О. Я. (2016). Математичне моделювання і прогнозування в міжнародних відносинах. ТНЕУ.
10. Коцан, Н. Н., & Коцан, Р. І. (2022). *Методологія досліджень міжнародних відносин: теорія та практика* (навч. посіб.). Вежа-Друк; ФОП Гадяк Ж. В., друкарня «Волиньполіграф» ТМ.
11. Мальський, М. З., & Мацях, М. М. (2007). *Теорія міжнародних відносин* (підручник). Знання.
12. Данильян, О. Г., & Дзьобань, О. П. (2019). *Методологія наукових досліджень* (підручник). Право.
13. Добронравова, І. С., Руденко, О. В. (Ред.), Сидоренко, Л. І., & ін. (2018). *Методологія та організація наукових досліджень* (навч. посіб.). ВПЦ «Київський університет». http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf

14. Петренко, І. І. (2023). *Методи політичних досліджень* (навч. посіб.). Норма права.
15. Петренко, І. І. (2023). *Аналіз публічної політики* (навч. посіб.). Норма права.
16. Толстов, С. В. (2023). Теоретико-методологічні критерії та принципи системного аналізу міжнародних відносин. *Проблеми всесвітньої історії*, (3), 18–66. https://ivinas.gov.ua/images/journal/23/problemi_vsesv-0323-23-all.pdf
17. Телешун, С. О., & Баронін, А. С. (2014). *Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації* (курс лекцій). Вид. Паливода А. В.
18. Требін, М. П., Герасіна, Л. М., Панфілов, О. Ю., & ін. (2022). *Теорія міжнародних відносин* (підручник; М. П. Требін, Ред.). Право.
19. Терещук, В. І. (2016). Системний аналіз інституціонального забезпечення реалізації зовнішньої політики публічної дипломатії (на основі досвіду США). *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*, (11).
20. Шергін, С. О. (2020). *Політологія міжнародних відносин* (навч. посіб.). Центр учбової літератури.
21. Manski C. F. Communicating uncertainty in policy analysis. Proceedings of the National Academy of Sciences. 2019. Vol. 116, No. 16. P. 7634–7641. DOI: 10.1073/pnas.1722389115
22. McGlinchey, S. (2017). *International relations theory*. International Relations. http://eprints.uwe.ac.uk/34087
23. Snyder, J. L., Mingst, K. A., & McKibben, H. E. (2022). *Essential readings in world politics*. W. W. Norton & Company.
24. Sybiha, A. (2025, August 29). *Ukraine's key role in tomorrow's global security infrastructure*. Bled Strategic Forum. https://www.bledstrategicforum.org/platform/news/our-security-is-indivisible

Допоміжна література

25. Арон, Р. (2000). *Мир і війна між націями* (Переклад з французької). МП «Юніверс».
26. Бжезінський, З. (2025). *Велика шахівниця* (О. Фешовець, Пер.). Фабула.
27. Гантінгтон, С. (2006). Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Кальварія.
28. Долженков, О. О. (2022). Методологічні проблеми порівняльного аналізу політичних інститутів та процесів. *Політичне життя*, (2), 70–77. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2022_2_13
29. Лиман, С. І., & Парфіненко, А. Ю. (2024). *Історія міжнародних відносин та дипломатії (довестфальська доба)* (навчальний посібник). Університетська книга.

30. Ситник, Г., & Таран, Є. (2024). Основні тренди трансформації системи міжнародних відносин (світоустрою). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Національна безпека*, *2*(2), 5–12. https://doi.org/10.17721/3041-1912.2024/2-1/11
31. Толстов, С. В. (2023). Політичні та безпекові виклики багатополярності. В Ю. В. Подрєз (Ред.), *Україна і світ в умовах воєнних викликів: колективна монографія* (с. 160–185). СумДПУ імені А. С. Макаренка. https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/89f01931-1b33-4c51-9c49-fa20ca046016/content
32. Фесенко, М. В. (2024). Порівняльний аналіз наукових категорій «міжнародний порядок» та «світовий порядок» в умовах глобальних політичних трансформацій. В С. В. Толстов (Ред.), *Актуальні проблеми зовнішньої політики та міжнародних відносин: теорія і практика : зб. наук. пр.* (с. 55–74). ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».
33. Фукуяма, Ф. (2019). Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії (Р. Корнута & Т. Цимбал, Пер.). Наш Формат.
34. Huntington, S. P. (2002). The clash of civilizations and the remaking of world order. Simon & Schuster.
35. Leonard, M. (2026, August 18). The abandoned order: Learning to live in a post-American world. *Foreign Affairs*. https://www.foreignaffairs.com/united-states/abandoned-order-world-mark-leonard
36. Nielsen, L., & Flockhart, T. (2026). The arrival of the multi-order world—reflections on the state of play. *Contemporary Security Policy*, *47*(3), 715–730. https://doi.org/10.1080/13523260.2026.2688405
37. Ikenberry, G. J. (2018). The end of liberal international order? *International Affairs*, *94*(1), 7–23. https://doi.org/10.1093/ia/iix241
38. Coward, M., Hobson, C., Hutchings, K., Sylvest, C., & Waever, O. (2024). On the horizon: The futures of IR. *Review of International Studies*, *50*(3), 415–424. https://doi.org/10.1017/S0260210524000263
39. Bunde, T., Eisentraut, S., & Schütte, L. (Ред.). (2025, February). *Multipolarization – Munich security report 2025* (N. Knapp, Гол. ред.). Munich Security Conference. https://securityconference.org/assets/02_Dokumente/01_Publikationen/2025/MSR_2025/Multipolarization_%E2%80%93_Munich_Security_Report_2025.pdf
40. Parfinenko, A. (2023). Russian revisionism as a challenge to the international order. *Actual Problems of International Relations*, *154*(1), 18–33.
41. Rosenau, J. (1990). *Turbulence in world politics*. Princeton University Press.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mfa.gov.ua.
2. ADASTRA – незалежний український аналітичний центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://adastra.org.ua/.
3. Нормативно-правова база атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/atestatsiyakadriv/ 134-diyalnist/aestatsia-kadriv/5923.
4. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688.
5. Рада зовнішньої політики «Українська призма» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://prismua.org/.
6. Сайт „Аспірант України” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://mi/intranet/aspirant.com.ua/.
7. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://razumkov.org.ua/.
8. Atlantic Council (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.atlanticcouncil.org/.
9. Carnegie Endowment for International Peace (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://carnegieendowment.org/.
10. Center for Strategic and International Studies (CSIS) (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.csis.org/.
11. Centre for European Policy Studies – CEPS (Бельгія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ceps.eu/
12. Chatham House, The Royal Institute of International Affairs (United Kingdom) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.chathamhouse.org/.
13. Council on Foreign Relations (CFR) (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.cfr.org/.
14. European Union Institute for Security Studies (EUISS) (European Union) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.iss.europa.eu/.
15. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych – PISM (Польща) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pism.pl/
16. SWP – Stiftung Wissenschaft und Politik (Німеччина) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.swp-berlin.org/
17. The Brookings Institution (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.brookings.edu/.

18. Wilson Center, FKA Woodrow Wilson International Center for Scholars (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wilsoncenter.org/.
19. IFRI – Institut français des relations internationales (Франція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ifri.org/

Провідні періодичні видання міжнародно-політичного спрямування

США

1. The Washington Post. Режим доступу: http://www.washingtonpost.com/
2. The Wall Street Journal. Режим доступу: http://online.wsj.com/home
3. The New York Times. Режим доступу: http://www.nytimes.com/

Велика Британія

4. The Times. Режим доступу: http://www.timesonline.co.uk/
5. The Telegraph. Режим доступу: http://www.telegraph.co.uk/
6. Independent. Режим доступу: http://www.independent.co.uk/

Німеччина та Австрія (німецькою)

7. Der Spiegel. Режим доступу: http://www.spiegel.de/
8. Frankfurter Allgemeine. Режим доступу: http://www.faz.net/
9. Die Welt. Режим доступу: http://www.welt.de/
10. Die Presse. Режим доступу: http://diepresse.com/

Сайти інформаційних агентств

11. BBC NEWS. Режим доступу: http://news.bbc.co.uk/
12. Reuters. Режим доступу: http://www.reuters.com/
13. CNN. Режим доступу: http://edition.cnn.com/
14. EuroNews. Режим доступу: http://www.euronews.net/
15. Al Jazeera. Режим доступу: http://english.aljazeera.net/
16. Associated Press. Режим доступу: http://www.ap.org/

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з забороною відвідування ЗВО здобувачам надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Переддипломний семінар», режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5963.